
Nemzetközi és európai adójogi harmonizáció és az egészségbiztosítási járulék harmonizációja különös tekintettel a határon átnyúló foglalkoztatásra

Erdős Éva* – Dajka Zsoltné**

A külföldön dolgozó magyar állampolgárok egészségbiztosítása során a legnagyobb kockázatot a váratlan élethelyzetek (például betegség, baleset, vagy munkanélküliség) okozta bizonytalanság jelentheti. Ezek ellen a kockázatok ellen védelmet nyújtanak a biztosítási rendszerek. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai állam által beszedett költségvetési bevételekből. A járulékok és a szociális hozzájárulási adó beszedésének eljárásait az adó jogszabályok határozzák meg. Számos tényező együttes figyelembevételével határozható meg, hogy melyik országban, hogyan és milyen mértékben kell járulékot, egyéb társadalombiztosítási közterhet fizetni.

Kulcsszavak: jogharmonizáció, nemzetközi adójog, kettős adóztatási egyezmények, a határon átnyúló ellátások

International and European tax harmonization and health insurance contribution harmonization with special regard to cross-border employment

The biggest risk in the health insurance of Hungarian citizens working abroad may be the uncertainty caused by unexpected life situations (such as illness, accident, or unemployment). Insurance systems provide protection against these risks. The financial basis of social insurance comes from the budget revenues collected by the state. The procedures for collecting contributions and social contribution tax are determined by tax legislation. By taking into account several factors, it can be determined in which country, how and to what extent contributions and other social security public charges must be paid.

Keywords: legal harmonization, international tax law, double taxation agreements, cross-border benefits

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2024.3.81>

---

* Egyetemi docens, intézeti tanszékvezető, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, Pénzügyi Jogi Intézeti Tanszék.

** PhD-hallgató, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, Agrár-és Munkajogi Intézeti Tanszék.

1. Bevezetés

A Covid-19 globális egészségügyi válság fontos változásokat idézett elő a nemzetközi adójogban, különösen a határokon átnyúló munkavégzés és a kapcsolódó adó- és járulékfizetési kötelezettségek terén. Az országok közötti együttműködés és a nemzetközi adószabályok alkalmazása egyre fontosabbá vált a globális válság kezelésében. Az Európai Unió és más nemzetközi szervezetek keretében egyre nagyobb figyelmet kap az adójogi harmonizáció, különösen a határon átnyúló ellátások adó- és járulékfizetési kötelezettségeinek szempontjából. A nemzetközi gazdasági kapcsolatok és a munkaerő szabad mozgása miatt szükségessé vált a különböző tagállami adórendszerek közötti összhang megteremtése, hogy elkerüljék a kettős adóztatást vagy az adóelkerülést, valamint biztosítsák a jogbiztonságot az érintett magánszemélyek és vállalkozások számára. Az egészségbiztosítás jogharmonizációja és a határon átnyúló ellátások kérdése az Európai Unióban kiemelt figyelmet kap, hiszen az uniós polgárok számára biztosítani kell az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést függetlenül attól, hogy melyik tagállamban tartózkodnak. Az Európai Unióban az egészségbiztosítás területén az egyes tagállamok jogrendszereit összhangba hozzák az EU közös szabályaival és normáival, hogy biztosítsák a tagállamok közötti egységes működést és a polgárok jogait. Az Európai Unió egészségügyi politikájának a célja, hogy biztosítsa a tagállamok közötti egyenlő bánásmódot és jogokat, elősegítse a szabad mozgást és hozzáférést az egészségügyi szolgáltatásokhoz, valamint javítsa az egészségügyi ellátás minőségét és hatékonyságát.

Az adózás mindenkit érdeklő és érintő kérdés, az adópolitika az államok számára a nemzeti szuverenitás alapvető eleme, a nemzeti gazdaságpolitika egyik fő eszköze és az államháztartási bevételek fő meghatározója.¹ A jogharmonizáció célja az egységes szabályozás, az egészségügyi ellátások elérhetősége, a járulékfizetések átláthatósága és igazságossága, mely által egy egységes szabályozási keretet hozzon létre, amely biztosítja az egészségügyi ellátások elérhetőségét és a kapcsolódó járulékfizetések átláthatóságát, igazságosságát. Az Európai Unió törekvése, hogy a tagállamok kormányainak ezt az eszközt is uniós szintre emeljék, és harmonizált rendszert hozzanak létre a közvetlen adózás ezen területén is. Az Európai Unióban a közvetlen adózás területén a harmonizáció eddig inkább korlátozott mértékben valósult meg, mivel ez a tagállamok hatáskörébe tartozik. Megjegyzendő, hogy a Római Szerződés 293. cikke szolgál jogalapul a tagállamok harmonizációs kötelezettségére.² Az EKSZ 293. cikke felhatalmazta a tagállamokat arra, hogy a Közösségen belül az állampolgáraikat érintő kettős adóztatás elkerülése érdekében egymás között két- vagy többoldalú szerződéseket kössenek.³

¹ Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve Európai Adójogi konfliktusok és kezelésének módjai*, Sectio Juridica et Politica, Miskolc, TomusXXV/1. (2007), pp. 268.

² Tóth Lilla Júlia: A XXI. századi társasági jog kihívásai: Az Európai Unió társasági jogi koncepciójának legújabb fejleményei, 2019/3. https://antk.uni-nke.hu/document/akk-copy-uni-nke-hu/Opuscula_Iuv%20T%C3%B3th%20Lilla%20J%C3%BAlia.pdf (Letöltve:2024.05.24.)

³ Erdős Éva: Az európai adóharmonizáció mint a káros adóverseny elleni fellépés eszköze, *Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica*, Tomus XXX/1. (2012) pp. 260..

Elmondható, hogy az elmúlt években számos olyan kezdeményezés született, amely a koordináció fokozását célozza. Példaként hozhatók fel az alábbi kezdeményezések vagy dokumentumok a CCCTB javaslat (Common Consolidated Corporate Tax Base, azaz közös konszolidált társaságiadó-alap), az Európai Bizottság 2016-ban javaslatot tett egy egységesített társaságiadó-alap bevezetésére, amely megteremtené az uniós szinten harmonizált adórendszer alapját a vállalatok számára. A DAC-irányelvek (Directive on Administrative Cooperation), az adóhatóságok közötti együttműködést és információmegosztást szabályozó irányelvek sorozata, amelyek célja az adóelkerülés visszaszorítása és az adózási átláthatóság növelése. A BEFIT-kezdeményezés (Business in Europe: Framework for Income Taxation), az Európai Bizottság 2021-ben indította el ezt az új kezdeményezést, amelynek célja az uniós szintű harmonizált társaságiadó-rendszer kidolgozása.

Ezek közül különösen a BEFIT javaslat kapcsolódik közvetlenül ahhoz a törekvéshez, hogy a közvetlen adózás bizonyos területeit uniós szintre emeljék. FA BEFIT, elődjéhez hasonlóan, egy adóalappá tervezi összevonni az uniós tagvállalatok nyereségeit és formula alapján osztaná szét a tagállamok között az adott tagállam adómértékének felhasználásával számított rá eső adóbevétel.⁴ Az Európai Unió (EU) tagállamaitól számos egységes közösségi integrációs politikát követel meg, amelyek célja az Unió gazdasági, politikai és szociális kohéziójának biztosítása. Ezek a politikák különböző területeken jellenek meg, gazdasági integráció, jogharmonizáció és jogállamiság, szociális integráció, közös migrációs és menekültpolitika, környezetvédelem és fenntarthatóság, közös kül- és biztonságpolitika, oktatás, kutatás és kultúra, digitális átállás, egészségügyi együttműködés. Az EU integrációs politikái az unió egységes működését, a tagállamok közötti együttműködést és az európai polgárok életminőségének javítását szolgálják. Az uniós tagállamoknak az alapszerződésekben meghatározott szabályokat és irányelveket be kell tartaniuk, miközben biztosítják saját nemzeti érdekeik és hagyományaik érvényesülését is az uniós kereteken belül.

Az Európai Unió tagállamaitól megkövetelt egységes közösségi integrációs politikák mellett a közvetlen adózás a gazdaságpolitikai eszközök egyike, amellyel a nemzeti kormányok a saját tagállamuk versenyképességének javítása érdekében egyénileg befolyásolni tudnak. Az Európai Unió törekvése, hogy határon átnyúló tevékenységek előtti technikai, fizikai, adminisztratív és kulturális korlátokat alapvetően megszüntessék az Európai Unión belül, és a nemzetállamok egyre inkább közeledjenek a gazdasági lehetőségek, infrastrukturális adottságok, képzett munkaerő stb. tekintetében. Az Európai Unióban ugyanis az adópolitika alapvetően tagállami hatáskör. Ez egyrészt azt jelenti, hogy az államok a nemzetközi egyezmények és kettős adóztatás elkerüléséről szóló megállapodások kivételével szabadon dönthetnek a közterhek fajtájáról, mértékéről, az Unió alapszerződéseinek

---

⁴ Erdős Gabriella–Óry Tamás–Váradi Adrienn: *Az Európai Unió adójoga*. Budapest: 2021, Wolters Kluwer Kft.

DOI:10.55413/9789635940103 https://mersz.hu/dokumentum/nov1025__235/#nov1025_233_p5 Letöltés ideje: 2024. 05.25.)

belső piaci jogalkotásra vonatkozó rendelkezései nem terjednek ki adóügyekre.⁵

Általánosságban elmondható, hogy a nemzetközi adózási konfliktusok az adórendszerek különbségeiből vagy pedig hasonlóságaikból adódhatnak.⁶ A SZJA (személyi jövedelemadó) ajánlás a külföldön dolgozó magyar állampolgárok és jövedelmet szerzők számára releváns. A magyar adózó külföldön dolgozik, akkor általában többféle helyzet létezhet, és a külföldi jövedelem adózása függ a helyi adótörvényektől, illetve attól, hogy Magyarország és az adott ország között van-e adóegyezmény.

2. A hazai és nemzetközi adójog rendszere

Az adójog fejlődése Magyarországon hosszú és gazdag történeti múltra tekint vissza, az alábbiakban a középkori és a kora újkori magyar adózás történetét jellemzem röviden. Az adórendszer az államiság kialakulásával egyidős társadalmi jelenség. Az állam vagy más adóztatási joggal felruházott közjogi entitás bizonyos szolgáltatásokat megkövetelt az állampolgároktól, legyen az természetbeni vagy pénzbeli. A bevételi források között az uralkodókat magánjogi jogviszonyok alapján megillető, ún. magángazdasági (domaniális) és a királyi felségjogból eredő, az alattvalóktól önhatalmúlag szedett regáléjvédelmek is szerepeltek. A középkori Magyarországon az államjóságok és a regálék képezték a fő bevételi forrásokat. Az adók, mint a központi hatalom részére általános és egyenlő feltételek mellett teljesített fizetési kötelezettségek, alárendelt jelentőséggel bírtak. Az adórendszer hatékonysága az államiság kialakulásától kezdve elengedhetetlen feltétele volt a hatékonyan működő államigazgatásnak. Az adójog fejlődése továbbra is aktuális téma az elmúlt évtizedekben hazai és globális változások is befolyásolták. Az Alaptörvény hatása is érezhető az adójogban, különös tekintettel a magánszemélyek adózásában bekövetkezett változásokra.

A nemzetközi adójog fejlődése több szakaszra osztható, amelyek a világgazdaság és a globális jogi keretek változásaihoz igazodtak. A nemzetközi adójog kezdetei a 19. század végére nyúlnak vissza, amikor a nemzetközi kereskedelem és a tőkeáramlás növekedése szükségessé tette a különböző országok adópolitikáinak koordinációját. Az első adóegyezmények – főleg az öröklési adók területén – ebben az időszakban jöttek létre, de a szabályozás még erősen fragmentált volt. Az első világháborút követően a Nemzetek Szövetsége (League of Nations) felismerte a kétszeres adóztatás problematikáját, amely akadályozta a nemzetközi kereskedelmet és a befektetéseket. 1928-ban a Nemzetek Szövetsége kidolgozta az első modellegyezményt a kétszeres adóztatás elkerülésére. Ez az egyezmény lett a mai nemzetközi adóegyezmények alapja, lefektetve azokat az alapelveket, amelyek az adóztatás jogának megosztását szabályozzák az illetékességi elv („residence principle”) és a forráselv („source principle”) alapján. A második világháborút

⁵ Erdős Éva, Kovács Kitti: Az adóoptimalizálás egyik eszköze: az offshore jelenség térnyerése és gyakorlati nehézségei (GJ, 2010/1., 17-21. o.) <https://szakikadatbazis.hu/doc/2101434> (Letöltés ideje: 2024.05.26.)

⁶ Erdős Éva: Nemzetközi adójogi alapok Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica, XI (1995), Miskolc, 43-57. o

követően a Bretton Woods-i rendszer keretében a világgazdaság stabilizálására törekedtek. Az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) megalakulása 1961-ben fontos fordulópontot jelentett a nemzetközi adójog fejlődésében. Az OECD modellegezmény – amely az 1963-ban kiadott példánytól kezdve folyamatosan fejlődött – meghatározta azokat az egységes szabályokat, amelyeket a tagállamok követhetnek a kétszeres adóztatás elkerülésére és az információcsere elősegítésére. A 20. század végére a multinacionális vállalatok szerepe jelentősen megnövekedett, ami az adóalap-erózió (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS) és az agresszív adótervezés problémáinak felerősödéséhez vezetett. Az OECD 2013-ban indította el a BEPS projektet, amelynek célja az adóelkerülési stratégiák felszámolása és az országok közötti adózási egyensúly helyreállítása volt. Az Európai Unió is aktívan fellépett az agresszív adótervezés ellen, szigorú transzparencia-szabályokat és adóelkerülés elleni irányelveket vezetve be.

Az adójog fejlődési tendenciái jelentős mértékben változtak az elmúlt évtizedekben, ahogy a gazdasági, társadalmi és technológiai környezet is átalakult. A globalizáció hatására a vállalatok könnyebben mozgathatják tőkéjüket és tevékenységeiket országhatárokon át, ami fokozza az országok közötti adóversenyt. Az államok gyakran kedvezőbb adózási feltételeket kínálnak a külföldi befektetések vonzására, ami viszont hatással van az adóbevételekre és az adórendszerek stabilitására. Az információs technológia és az internetes kereskedelem növekedése új kihívások elé állította az adóhatóságokat. A digitális szolgáltatások és termékek adóztatása bonyolultabbá vált, mivel a hagyományos adózási keretek nem mindig alkalmazhatók az online tevékenységekre. A digitalizmus terjedésével nőnek a kihívások, az új tendenciák, és további kihívást jelent annak meghatározása, hogy milyen eszközzel történjen a káros tendenciák visszaszorítása és megadóztatása, hogy közös fellépés szükséges-e az Európai Unióban, vagy a tagállamok önállóan vegyék fel a harcot az adókikerülés visszaszorításában.⁷

Az OECD és más nemzetközi szervezetek próbálják kialakítani az új adózási normákat a digitális gazdaság számára. Az adóelkerülés és adócsalás visszaszorítása érdekében nemzetközi szinten számos intézkedést vezettek be. Az OECD BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) projektje és az EU különböző irányelvei célzottan az adóelkerülési technikák ellen lépnek fel, különös tekintettel a multinacionális vállalatok által alkalmazott profitátcsoportosításokra. A fenntarthatóság és a környezetvédelem egyre nagyobb szerepet kap az adópolitikában. A kormányok zöld adókat vezetnek be, amelyek célja a környezetkárosító tevékenységek visszaszorítása és a megújuló energiaforrások támogatása. Ezek az adók ösztönzik a környezetbarát technológiák alkalmazását és csökkentik az ökológiai lábnyomot. Technológiai fejlődés és digitalizáció az adóhatóságoknál az adóhatóságok egyre inkább kihasználják a technológia nyújtotta lehetőségeket az adóbeszedés és adóellenőrzés hatékonyságának növelése érdekében. Az automatizált rendszerek, a mesterséges intelligencia és a big data elemzés segíti az adóhatóságokat az adócsalás felderítésében és a szolgáltatások színvonalának javításában. Adóztatási átláthatósága növelése érdekében egyre több ország vezeti be a kötelező

⁷ Erdős Éva: A digitális gazdaság adóztatásának trendjei [1] (IAS, 2020/4., 7-18. o.)

adóbevallási szabályokat és a nemzetközi információcserét. Az automatikus információcsere rendszerek (AEOI) és az országonkénti jelentéstétel (CbCR) követelményei hozzájárulnak az adóelkerülés csökkentéséhez és az igazságosabb adóztatási környezet kialakításához.

A nemzetközi adójog rendszere összetett és számos alapelvre épül, amelyek célja a különböző országok közötti adóztatási joghatóságok koordinálása és a kettős adóztatás elkerülése. A nemzetközi adójog alapja tehát az illetőség alapján történő megkülönböztetés és az ehhez kapcsolódó adóztatási jogok megosztása az egyes érintett államok között.⁸ A rezidens adózás során az adóalany teljes jövedelmét megadóztatják, függetlenül a jövedelem keletkezési helyétől, míg a nem-rezidens adózás csak az adott országban keletkezett jövedelmet érinti. A nemzeti adórendszerek általában „kapcsoló elveket” állítanak fel az adófizető személy és az adót kivető állam között vagy az adótárgy és az adót kivető állam között. Az egyik ilyen kapcsoló elv a rezidencia vagy a székhely elve, amikor a magánszemély az állandó lakóhelye, szokásos tartózkodási helye és az állampolgársága alapján, míg a jogi személy a székhelye alapján kerül megadóztatásra. Ezek a személyi tényezők, mely a nemzeti adójogban az adózási illetőséget meghatározzák.⁹ A kettős adóztatási egyezmények (DTA) szabályozzák, melyik ország jogosult az adóztatásra és hogyan kerülhető el a kettős adóztatás. Jelentősége, hogy alkalmazásukkal kizárható mind a magánszemélyek, mind a vállalatok jövedelmének és vagyonának kettős adóztatása az adóztatási jognak a szerződő államok közötti megosztásával. Emellett lehetőséget teremtenek a szerződő felek közötti kölcsönös egyeztető eljárás lefolytatására és a hatóságok közötti információcserére is. Két módszerrel kezelhetők mentesítés egy ország lemond az adóztatásról vagy beszámítás az egyik országban fizetett adót a másik ország elismeri. A forrásadó a jövedelem forrásánál (pl. osztalék, kamat, licenccím) levont adót jelenti. Transzferárazás a kapcsolt vállalkozások közötti ügyletek piaci árainak ellenőrzésére szolgál, hogy elkerüljék az adóalap manipulációját. A BEPS projekt az OECD kezdeményezése, amely a multinacionális cégek adóalap-eróziója és profitáthelyezése ellen irányul, és az adótervezés visszaszorítását célozza.

Magyarország több mint 80 országgal rendelkezik kettős adóztatást és adóelkerülést kizáró egyezményrel a jövedelemadó terén. Az egyezmények többségben az OECD által ajánlott modellegetyzmény tematikáját, felépítését és terminológiáját használják.¹⁰

3. Az európai adójog jogharmonizációja

Európai adó, mint önálló kategória nem létezik, hiszen hiányzik a szükséges politikai, jogi és gazdasági háttér és ennek hiányában a szükséges közösségi

⁸ Öry Tamás szerk.: *Az Európai Unió adójoga, Magyarország az Európai Unióban*, 2003. 349 o.

⁹ Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve Európai Adójogi konfliktusok és kezelésének módjai, Sectio Juridica et Politica*, Miskolc, TomusXXV/1. (2007), pp. 272.

¹⁰ Adózási tájékoztató Magyarország 2024. adóévben alkalmazható adóegyezményeiről https://nav.gov.hu/ado/szja/Adozoi_tajekoztato_Magyarország_2024._adoevben_alkalmazhato_adoegyezményeiről (Letöltés ideje: 2024.06.07.)

intézményrendszer sem áll rendelkezésre.¹¹ Az Unió jelenlegi, adóból származó bevételeit a tagállamok helyi adórendszerei által beszedett forgalmi adó bizonyos százaléka (felső határát a GNP-hez kötik), valamint a vámbevételek és a mezőgazdasági kivetések képezik. Ezek az Unió részére átadott adóbevételek nem tekinthetők európai adónak, figyelemmel arra, hogy nem egy közösségi jogszabály által előírt „európai adóhivatal” által beszedett adóról van szó, hanem az adott tagállamok nemzeti jogszabályai által előírt, a tagállamok adóhatóságai által kezelt adók egy részét kapja meg az Unió. Az átadott rész arányaiban elhanyagolható mértékű a tagállamok által saját részre beszedett adókhoz képest.¹² Erdős Éva tanulmányában az európai adójog fogalmának elemzésekor párhuzamot von a nemzetközi joggal. A nemzetközi adójogban sem létezik nemzetközi adó, mert nincs egy nemzetközi, valamennyi államra kiterjedő szervezet, amely ezt folyamatosan megállapítja, kivetí, beszedi, majd újra elosztja. Ahogy a nemzetközi adójogban is fenntartják az egyes államok maguknak az adóztatás jogát, úgy az uniós tagállamok is hasonlóan cselekednek, amikor ugyanilyen módon fenntartják szuverén jogukat az adóztatásra. Az európai adójog része a nemzetközi jognak, és így hasonló elvek mentén építkezik a tagállamok 28 fős közösségében, valamint hasonló konfliktusokat kell közöttük feloldania.¹³ Az adóharmonizáció alapvető célja, hogy a közös belső piac működése érdekében azonos versenyfeltételek megteremtésével biztosítsa az áruk, a szolgáltatások, a személyek (munkaerő) és a tőke szabad mozgását, vagyis az ún. négy alapszabadság érvényesülését. Már az 1958-as Római Szerződés 93. (99.) cikke kimondta a közös piac érdekében a forgalmi adók, jövedéki adók és egyéb közvetett adók közösségi szintű harmonizációjának kötelezettségét, hiszen ezek azok az adónemek, amelyek a termékek, szolgáltatások árára közvetlen hatást gyakorolva akadályozhatják a szabad áramlást.¹⁴

Erdős Éva véleménye alapján az európai adójog az adóharmonizáció eredménye és célja a nemzetközi kapcsolatokból eredő konfliktusok feloldása az Unión belüli egységes belső piac kialakítása és fenntartása érdekében.¹⁵ A harmonizáció a törekvések ellenére lassan halad, de a konfliktusok feloldásában olyan új jogi kötőerővel nem rendelkező szabályozási eszközök jelentek meg, mint magatartási kódexek, jelentések, bizottsági közlemények, melyeket a tagállamok és külső

¹¹ Deák Dániel: *Adóverseny a kibővített európai Unióban*, *Gazdaság és Jog*, 1/2005 17-22. o

¹² Békés Balázs–Halász Zsolt–Szabó Ildikó–Varga Erzsébet: *A jövedelem- és vagyoni típusú adók*. Budapest, 2022, Wolters Kluwer Hungary Kft. https://mersz.hu/dokumentum/NOV1032__181/#NOV1032_179_p1 (Letöltés ideje:2024. 06.08.) DOI: 10.55413/9789635940325

¹³ Erdős Éva: *Az adójogi harmonizáció folyamata és eszközei az Európai Unióban*. In Ünnepi Tanulmányok Prof. Dr. Kalas Tibor egyetemi tanár oktatói munkásságának tiszteletére. Z-Press Kiadó, Miskolc, 2008, 105–125. o.

¹⁴ Galántainé Máté Zsuzsanna: *Az adójog-harmonizáció fő jellemzői az Európai Unióban*, *Külgazdaság*, XLVII. évf., 2003. június, https://kulgzdasag.eu/api/uploads/05_galantaine_mate_zsuzsanna_1f90a26dd8.pdf (Letöltés ideje:2024.06.09.)

¹⁵ Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve európai adójogi konfliktusok és kezelésének módjai*. Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica Tomus XXV/1. Miskolc University Press, Miskolc, 2007, 267–289. o.

államok is önkéntes jogkövetéssel, szankcionálás nélkül alkalmaznak.¹⁶

Az európai adójog az Európai Unió (EU) tagállamai közötti adózási szabályokat és irányelveket foglalja magában, amelyek célja a belső piac megfelelő működésének biztosítása és az adóelkerülés elleni küzdelem. Az európai adójog két fő területre osztható: a közvetett adókra és a közvetlen adókra vonatkozó szabályozásokra.

A közvetett adók ezek olyan adók, amelyeket az áruk és szolgáltatások forgalmazása során vetnek ki, és általában a fogyasztók viselik azokat. Az EU-ban a legfontosabb közvetett adó a hozzáadottérték-adó (ÁFA). Az EU tagállamok kötelesek az ÁFA-rendszert alkalmazni és az uniós irányelvek alapján harmonizálni az ÁFA-mértékeket és szabályokat.

Az EU egyik alapvető célkitűzése a belső piac zökkenőmentes működésének biztosítása, amelyhez elengedhetetlen a tagállamok közötti adóharmonizáció. Különösen a közvetett adók területén, mint például az általános forgalmi adó (ÁFA) és a jövedéki adók, jelentős előrelépések történtek az elmúlt évtizedekben. Az ÁFA az EU egyik legfontosabb közvetett adója, és az adóharmonizáció terén számos irányelv szabályozza, a hatodik ÁFA-irányelv (77/388/EGK), ez a jogszabály 1977-ben lépett hatályba, és célja az volt, hogy egységesítse az ÁFA rendszert az EU tagállamaiban. Az irányelv meghatározza az adó alapját, az adóköteles ügyleteket, az adómentességeket és az adólevonási jogokat.

A 2006/112/EK irányelv kodifikálta és átfogóan szabályozta az ÁFA rendszert, beleértve a határon átnyúló ügyleteket és a különböző adómértékeket is. Az irányelv célja, hogy egyszerűsítse és harmonizálja az ÁFA szabályozását. Mini One Stop Shop (MOSS) ez a rendszer lehetővé teszi, hogy a digitális szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások egyetlen tagállamban regisztrálva teljesítsék ÁFA kötelezettségeiket az egész EU-ban. A jövedéki adók harmonizációja szintén fontos terület, különösen az alkohol, a dohány és az üzemanyagok adóztatása terén. Alapvető irányelvek az 1992-es irányelvek (92/12/EGK, 92/81/EGK és 92/82/EGK) az EU-ban egységesítették a jövedéki adóztatás alapvető szabályait. Ezek az irányelvek meghatározzák az adó mértékét, az adózás módját és a tagállamok közötti árumozgások szabályait.

A 2008/118/EK irányelv a jövedéki adózásra vonatkozó általános szabályokat határozta meg, beleértve az adókötelezettség keletkezését és a tagállamok közötti áruszállítás szabályait. Egyedi termékekre vonatkozó szabályok az alkohol, a dohánytermékek és az üzemanyagok jövedéki adózására vonatkozó specifikus szabályokat külön irányelvek tartalmazzák, amelyek meghatározzák az adómértékeket és az adózás feltételeit.

A közvetlen adók ezek olyan adók, amelyek közvetlenül a jövedelemre vagy a vagyonra vonatkoznak. Bár a közvetlen adókra vonatkozó szabályozás elsősorban tagállami hatáskörbe tartozik, az EU-nak is van némi befolyása ezen a területen, különösen az adóelkerülés és az adócsalás elleni küzdelemben.

Erdős Éva véleménye alapján az adók harmonizációja, különösen a közvetlen

¹⁶ Erdős Éva: *Új tendenciák az egyenes adók harmonizációjában*; Miskolci Jogtudományi Műhely 3., Magyarország az Európai Unió csatlakozás küszöbén (a 2003. május 28-i tudományos ülés anyaga), szerk.: Róth Erika, Bíbor Kiadó, Miskolc, 2003. 82. o.

adók koordinációja politikailag rendkívül érzékeny terület.¹⁷A közvetlen adók tekintetében megjegyzendő néhány fontosabb irányelv és szabályozás anya- és leányvállalatok irányelve, melynek célja, hogy elkerülje a kettős adóztatást és biztosítsa, hogy az anya- és leányvállalatok közötti osztalékfizetés mentes legyen a forrásadó alól az EU-n belül. A kamat- és jogdíj irányelv, az EU tagállamai közötti kamat- és jogdíjkifizetések kettős adóztatásának elkerülését célozza. Az átláthatósági irányelv célja az adóelkerülés elleni küzdelem azáltal, hogy kötelezi a tagállamokat bizonyos adóügyi információk automatikus cseréjére. Az adóelkerülés elleni irányelv, amely több intézkedést tartalmaz az agresszív adótervezési struktúrák elleni küzdelem érdekében. Az európai adójog alapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) képezi. Az EUMSZ 113. cikke felhatalmazza a Tanácsot arra, hogy közös szabályokat fogadjon el a közvetett adózás területén, míg a közvetlen adózásra vonatkozó intézkedések az EUMSZ 115. cikke alapján kerülhetnek elfogadásra. Az Európai Bíróság fontos szerepet játszik az európai adójog értelmezésében és alkalmazásában. Biztosítja döntései révén, hogy az uniós jogszabályok egységesen kerüljenek alkalmazásra minden tagállamban, és megakadályozza az olyan nemzeti intézkedéseket, amelyek sértik az uniós jogot.

Az európai adójogot azonban felfoghatjuk a nemzetközi adójog azon eszközének, amellyel a tagállami adószabályok összeütközéseit próbálja feloldani az adóharmonizáció eszközeivel, mint az irányelvi harmonizációval, a „soft law”¹⁸ eszközeivel, vagy éppen az egységes Európai társasági adóalap bevezetésével, vagy az Európai Bíróság eseti döntéseivel.¹⁸ Mára a multinacionális vállalatok egységes minimumadójára vonatkozó 2022/2523/EU irányelv 2022. decemberi elfogadásával a közös társasági adóalap bevezetése már túlhaladottá vált, a 15%-os globális minimumadó átveszi a korábbi irányelv javaslatok szerepét és célját. Megállapíthatjuk, hogy a nemzetközi adójog tehát maga is kreálja, keletkezteti a nemzeti adószabályok összeütközéseit, és ez ugyancsak megjelenik az európai adójogban is problémaként. Ugyanakkor a nemzetközi adójog fel is oldja ezeket az adójogi konfliktusokat a nemzetközi egyezményekkel, nemzetközi adójogi alapelvek, mint a káros adóverseny tilalma, egyenlő bánásmód elve, diszkrimináció tilalma vagy versenysemlegesség elve lefektetésével, nemzetközi szervezetek által kibocsátott „normákkal” és nem utolsósorban az európai adóharmonizációval.¹⁹

Az európai adójog folyamatosan fejlődik, és az EU különböző intézményei, mint például az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a Tanács, aktívan dolgoznak új jogszabályok és irányelvek kidolgozásán a hatékonyabb és igazságosabb adórendszer kialakítása érdekében.

A nemzetközi adójog a globális kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok adózási

¹⁷ Erdős Éva: Új tendenciák az egyenes adók harmonizációjában. In Róth Erika (szerk.): Miskolci Jogtudományi Műhely 3., Magyarország az Európai Unió csatlakozás küszöbén (a 2003. május 28-i tudományos ülés anyaga), Bíbor Kiadó, Miskolc, 2003, 69–88. o.

¹⁸ Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve európai adójogi konfliktusok és kezelésének módjai*. Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica Tomus XXV/1. Miskolc University Press, Miskolc, 2007, 270. o.

¹⁹ Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve európai adójogi konfliktusok és kezelésének módjai*. Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica Tomus XXV/1. Miskolc University Press, Miskolc, 2007, 270. o.

aspektusait szabályozza, az Európai adójog egy speciális regionális keret, amely az EU belső piacának zökkenőmentes működését hivatott biztosítani. Mindkét rendszer fontos szerepet játszik az adózási kérdések kezelésében, de eltérő célokkal, jogforrásokkal és végrehajtási mechanizmusokkal rendelkeznek. Mivel a határon átnyúló, azaz nemzetközi jogviszonyok számos problémát vetnek fel az adójogban, ezért a külföldön megszerzett jövedelmeket terhelő közterhekkkel kapcsolatosan tekintsük át az egészségbiztosításra vonatkozó fizetési kötelezettségek fejlődési tendenciáit is.

4. Az egészségbiztosítás jogharmonizációja a határon átnyúló ellátások tekintetében

Az egészségbiztosítás jogharmonizációja az Európai Unió egyik kiemelt területe, különös tekintettel a határon átnyúló ellátások nyújtására és az azokhoz kapcsolódó járulékfizetésekre. Az uniós jogszabályok célja, hogy biztosítsák az egészségügyi szolgáltatások szabad áramlását és a betegek jogainak védelmét az EU tagállamain belül. A határon átnyúló egészségügyi ellátásokra vonatkozó szabályokat elsősorban az Európai Parlament és a Tanács 2011/24/EU irányelve határozza meg. Az irányelv célja, hogy megkönnyítse a betegek hozzáférését az egészségügyi ellátásokhoz más tagállamokban, valamint, hogy biztosítsa az ellátások költségeinek megtérítését. A betegek jogai közé tartozik az ellátás igénybevétele bármelyik tagállamban, az ellátás költségeinek megtérítése, valamint a megfelelő információhoz való hozzáférés. A betegeknek joguk van előzetesen tájékozódni az ellátás várható költségeiről és a megtérítés feltételeiről. Bizonyos esetekben a betegnek előzetes engedélyt kell kérnie a határon átnyúló ellátás igénybeviteléhez. Ez különösen akkor szükséges, ha az ellátás magában foglalja a kórházi kezelést, vagy ha az ellátás jelentős költséggel jár. Az igazi kihívást a betegek szociális biztonsági jogosítványainak nemzeti határok átlépését követő megőrzése, így „a területiség elvének” megkerülése” jelenti.²⁰

Járulékfizetések tekintetében az egészségbiztosítási járulékok fizetésének kérdése szorosan összefügg az ellátások nyújtásával és az azokhoz kapcsolódó költségek megtérítésével. Az uniós szabályozás célja, hogy elkerülje a kettős járulékfizetést, azaz azt, hogy egy személy két tagállamban is fizessen egészségbiztosítási járulékot, ezt a 883/2004/EK rendelet szabályozza. A 883/2004/EK rendelet az Európai Unió szabályozása, amely az egészségbiztosítási és társadalombiztosítási jogok koordinálására vonatkozik, amikor egy személy több uniós tagállamban él vagy dolgozik. A szabályozás hozzájárul a munkavállalók mobilitásának megkönnyítéséhez és az egységes piac zökkenőmentes működéséhez.

A rendelet szabályozza az egészségügyi ellátás költségmegosztását az EU tagállamai között, figyelembe véve a munkavégzés helyét, a biztosítási jogviszonyt és a lakóhely szerinti államot. A rendelet célja, hogy biztosítsa a személyek számára a szociális jogok védelmét, és elősegítse a szabad mozgást az Európai Unión belül. Elismeri az uniós tagállamok döntési jogát az olyan szempontok tekintetében, mint

²⁰ Gellérné Lukács Éva – Gyeney Laura: Élesedő kontúrok – gyakorlati kihívások a határon átnyúló egészségügyi ellátás területén, Pázmány Law Working Papers 2014/15

a szociális biztonsági rendszerek kedvezményezettjei, az ellátás szintje és a jogosultsági feltételek. A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló jelen rendelet nem váltja fel a nemzeti rendszereket egy egységes európai rendszerrel. A költségek megtérítésének rendszere az irányelv alapján működik, amely szerint a beteg az adott tagállam társadalombiztosítási rendszere szerinti költségtérítést kap. Ez azt jelenti, hogy a betegnek saját költségére kell az ellátást igénybe vennie, majd utólag igényelheti a megtérítést a saját tagállamának társadalombiztosítási rendszerétől. Egy uniós bírósági esetjogot²¹ tekintetében Raymond Decker szemüveget vásárolt Belgiumban, de a vásárlás előtt nem kért előzetes engedélyt az egészségbiztosítási hatóságoktól Luxemburgban. A luxemburgi egészségbiztosítási szabályok előírták, hogy az egészségbiztosítás által fedezett orvosi eszközök költségeinek megtérítése csak akkor lehetséges, ha azokat Luxemburgban vásárolják meg, vagy ha a vásárláshoz előzetes engedélyt kértek egy másik tagállamban. Az ügy alapvetően azt vizsgálta, hogy egy másik uniós tagállamban megvásárolt gyógyászati segédeszköz költségei visszatéríthetők-e a lakóhely szerinti tagállam által. Az uniós szabályozás értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az áruk szabadon mozoghassanak az Unió határain belül. A luxemburgi szabályozás azzal, hogy a költségtérítést előzetes engedélyhez kötötte, akadályozta ezt az alapelvet. A tagállamok jogosultak bizonyos korlátozásokat bevezetni, ha azok közérdekű célokat szolgálnak (például a szociális biztonsági rendszer pénzügyi egyensúlyának védelme vagy a megfelelő egészségügyi ellátás biztosítása). Ugyanakkor ezeknek az intézkedéseknek arányosnak kell lenniük. Az Európai Bíróság úgy ítélte meg, hogy a luxemburgi szabályozás nem arányos, mert az előzetes engedély megkövetelése szükségtelenül akadályozta az áruk szabad mozgását. A Decker-ügy fontos precedenst teremtett az áruk szabad mozgásának védelmében, különösen az egészségügyi ellátások és gyógyászati segédeszközök területén.

Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatában található jogeset tekintetében, amely az egészségügyi ellátások költségtérítésére vonatkozó szabályokat tartalmazza. A legrelevánsabb eset ebben a kontextusban a C-159/12 ügy²², amely a P. R. és mások kontra Caisse primaire d'assurance maladie ügyben született. A Bíróság arra a kérdésre adott választ, hogy az uniós jog szerint jogosult-e egy beteg egy másik tagállamban történt kezelés költségeinek visszatérítésére a saját tagállamának társadalombiztosítási rendszere által, még akkor is, ha az ellátást a beteg előre kifizette. A Bíróság szerint a betegnek joga van a kezelés költségeinek megtérítésére, amennyiben az ellátás az adott tagállam egészségügyi rendszere szerint költségtérítéses, és a beteg előre kifizette az ellátást. Ez a döntés megerősítette, hogy az Európai Unió tagállamai közötti szabad mozgás és a közegészségügyi ellátások igénybevételével kapcsolatos szabályok alapján a betegeknek joguk van a költségtérítéshez, még ha az előre kifizetett is, és a saját tagállamuk rendszerén keresztül kérhetik a megtérítést. Az ilyen típusú helyzetekben az ellátást a beteg előre kifizetheti, majd a saját tagállama egészségügyi biztosítója a költségek egy részét megtérítheti, a tagállami szabályoknak megfelelően. Az uniós jog értelmében tehát nem akadályozza a tagállamok költségtérítési rendszere az

²¹ A C-120/95 Decker-ügyben hozott ítélet.

²² A C-159/12 P. R. és mások kontra Caisse primaire d'assurance maladie ügyben hozott ítélet.

egészségügyi szolgáltatások igénybevételét, ha azok az adott tagállamok közötti szabályoknak megfelelően biztosítják a beteg jogait. Elmondható, hogy az EUB ítéletei fontos szerepet játszanak az egészségbiztosítás és a határon átnyúló egészségügyi ellátás szabályozásának folyamatos fejlődésében, biztosítva, hogy az EU polgárai megfelelő és egyenlő hozzáférést kapjanak az egészségügyi ellátásokhoz, függetlenül attól, hogy melyik tagállamban élnek. Az egészségbiztosítás jogharmonizációja számos kihívással jár, mivel az egyes tagállamok egészségügyi rendszerei és finanszírozási mechanizmusai jelentősen eltérnek egymástól. A jogharmonizáció egyik legnagyobb kihívása az eltérő nemzeti rendszerek összehangolása. Az egyes tagállamok különböző módon finanszírozzák az egészségügyi ellátást, és különböző szabályok vonatkoznak a járulékfizetésekre és az ellátások megtérítésére. Az információs rendszerek összekapcsolása és az adatvédelem szintén kulcsfontosságú kihívás. Az ellátások nyújtásához és a költségek megtérítéséhez szükséges adatok kezelése és védelme az uniós és nemzeti jogszabályoknak egyaránt meg kell feleljen.

Az egészségbiztosítás jogharmonizációja és a határon átnyúló ellátások rendszere fontos lépést jelentenek az Európai Unió egészségügyi rendszerének egységesítése felé. Az uniós irányelvek és rendeletek célja, hogy biztosítsák a betegek jogait, megkönnyítsék az ellátásokhoz való hozzáférést és elkerüljék a kettős járulékfizetést. Azonban a különböző nemzeti rendszerek integrációja és az adatvédelem kérdései továbbra is jelentős kihívást jelentenek.

Az Európai Unión belül a tagállamok biztosítottjai között diszkrimináció nem alkalmazható; az egyik tagállam egy másik tagállam biztosítottjait és családtagjait köteles úgy kezelni, mint a saját tagállam biztosítottait és családtagjait (azonos jogállásúnak köteles tekinteni őket).²³

Az EU egészségbiztosítási jogharmonizációjának főbb elemei a szabad mozgás és biztosítási jogosultságok tekintetében az EU egyik alapelve a szabad mozgás joga, amely magában foglalja a munkavállalók, diákok és nyugdíjasok szabad mozgását. Az egészségbiztosítási rendszerek jogharmonizációja biztosítja, hogy az uniós polgárok megterthassák egészségbiztosítási jogosultságaikat, amikor más tagállamban tartózkodnak vagy dolgoznak.

Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés az EU célja, hogy minden tagállam polgárai hozzáférjenek az egészségügyi szolgáltatásokhoz más tagállamokban is. Az Európai Egészségbiztosítási Kártya (EHIC) lehetővé teszi, hogy az EU polgárai szükséges egészségügyi ellátásokat kapjanak bármely tagállamban azonos feltételekkel, mint az adott ország állampolgárai.

Megjegyzendő, hogy a külföldi kiküldetés ideje alatt a munkavégzés külföldi állama az új közösségi rendelet hatálya alá esik, akkor a munkavállaló a fogadó államban a sürgősségi, feltétlenül szükséges ellátásokat EHIC kártyával vehetik igénybe. Fontos arra figyelmeztetni a munkavállalót, hogy a sürgősségi ellátásokat mindig a fogadó állam belső szabályai alapján minősítik, illetve az EHIC-kártya magánorvosi ellátásokra nem, csupán az állami egészségbiztosítási szervvel szerződött orvosok által nyújtott ellátások igénybevételére jogosít. Mindenképpen

²³ Balogh Gábor-Szűcs László: Alkalmazott Társadalombiztosítás-Tan (Társadalombiztosítási jog és alkalmazása), Osiris Kiadó, Budapest, 1998, 86 o.

érdemes a külföldi munkavégzés megkezdése előtt részletesen tájékozódni a fogadó államban igénybe vehető ellátásokról. Fontos hangsúlyozni, hogy az EU-kártya birtokában a biztosított ugyanazon feltételek mellett jogosult az ellátásokra, mint amelyek a tartózkodási hely szerinti tagállam joga szerint biztosítottakra vonatkoznak.²⁴ Kölcsönös elismerés és együttműködés az EU-ban a tagállamok együttműködnek az egészségügyi rendszerek kölcsönös elismerésében és harmonizálásában. Ez magában foglalja a gyógyszerek engedélyezését, az egészségügyi szakemberek képzésének és képesítéseinek elismerését, valamint az egészségügyi technológiák értékelését. Az EU szabályozza az egészségügyi adatok védelmét is, biztosítva, hogy a polgárok személyes adatai biztonságban legyenek és megfelelően kezeljék őket. Az Általános Adatvédelmi Rendelet (GDPR) kiterjed az egészségügyi adatok kezelésére is. Pénzügyi fenntarthatóság és szolidaritás az EU támogatja a pénzügyileg fenntartható egészségbiztosítási rendszerek kialakítását, amelyek szolidárisak és minden polgár számára hozzáférhetők. Ez magában foglalja a különböző finanszírozási modellek és költséghatékonysági intézkedések kidolgozását és megosztását a tagállamok között.

Az Európai Unióban az egészségügyi ellátások igénybevételére vonatkozó jogszabályok alapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) adja. Két fő uniós jogszabály határozza meg a határon átnyúló ellátásokra vonatkozó kereteket, 1408/71/EGK rendelet (később felváltotta a 883/2004/EK rendelet), ez a rendelet az uniós polgárok szociális biztonsági rendszereinek koordinálásáról szól, beleértve az egészségbiztosítást is. A rendelet célja, hogy biztosítsa a különböző tagállamokban dolgozó vagy élő polgárok szociális biztonsági jogainak megőrzését. A szociális biztonsági rendszerek koordinációjával tehát megvalósult a tagállamok egymástól különböző szociális ellátórendszereinek összehangolt működése, amely elengedhetetlen a személyek szabad áramlásának megvalósulásához. A koordinációs mechanizmus működésében kiemelt jelentősége van a tagállamok különböző igazgatási szervezetei közötti kommunikációnak, az eljárásokhoz szükséges hatékony és egyben biztonságos információcserének.²⁵ 2011/24/EU irányelv a határon átnyúló egészségügyi ellátásokról szól, és célja, hogy könnyítse a betegek hozzáférését az egészségügyi ellátásokhoz más tagállamokban. Az irányelv kimondja, hogy a betegek jogosultak az EU más tagállamaiban történő egészségügyi ellátás költségeinek megtérítésére, amennyiben az ellátás a beteg saját tagállamában is biztosított lenne. Fontos kiemelni, hogy az Európai Unió koordinációs szabályozása az egészségügyi ellátások egységes színvonalának garantálására nem alkalmas, hiszen a gyakorlatban nem létezik „európai szintű” ellátás; az egészségügyi szolgáltatások színvonalát mindig az adott ország teherbíró képessége fogja meghatározni.²⁶

A járulékfizetési kötelezettségek szintén fontos részét képezik a

²⁴ Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta Humana* • 2021/3. 141–154. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6

²⁵ Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta Humana* 2021/3. 143 o. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6

²⁶ Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta Humana* 2021/3. 145 o. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6

jogharmonizációnak. Az 883/2004/EK rendelet szerint az egyén mindig csak egy tagállam szociális biztonsági rendszerének van alávetve, amely rendszer meghatározza a járulékfizetési kötelezettségeket is. Általában a munkavállalók és a munkáltatók abban az országban fizetnek járulékot, ahol a munkavállaló dolgozik. Kivételt képeznek például a kiküldött munkavállalók, akik egy korlátozott időtartamra külföldön dolgoznak, de továbbra is az eredeti munkavégzés helye szerinti ország szociális biztonsági rendszerébe tartoznak.

A jogharmonizáció ellenére számos gyakorlati kihívás merül fel a határon átnyúló egészségügyi ellátások terén, az ellátás megszervezése és koordinációja, az egészségügyi szolgáltatások szervezése és finanszírozása tagállamonként különböző lehet, ami bonyolítja a határon átnyúló ellátások megszervezését. Járulékfizetési eltérések az eltérő járulérendszer és járulékfizetési szintek miatt nehézségek merülhetnek fel a munkavállalók és munkáltatók számára. Információhiány az állampolgárok nem mindig vannak tisztában a jogaikkal és azzal, hogyan vehetik igénybe az egészségügyi ellátásokat más országokban. Megemlítendő, hogy Dániában és Svédországban a gondozási szolgáltatásokat a régiók és önkormányzatok szervezik, amit Finnország is hamarosan átvész az ellátás jobb koordinációja és egyenlőbb hozzáférés érdekében. Az egészségügyi és szociális ellátás felelősségének azonos közigazgatási szinten (azaz az új régiókban) történő kezelése megkönnyítheti az ellátás koordinációját. A megkérdezett szakértők szerint azonban az ellátás és a koordináció kihívást jelent a decentralizált ellátórendszerekben, ahol a szolgáltatások nyújtásáról helyben döntenek, és ezért gyakran jelentős eltéréseket mutatnak.²⁷ Kínában vizsgálják a zöld adózás, az állami egészségügyi kiadások és a várható élettartam kapcsolatát, kiemelve, hogy a kormányzati beruházások javítják az egészségügyi szolgáltatások elérhetőségét, ezáltal erősítve a zöld adóztatás közegészségügyi előnyeit. A környezetvédelmi/zöld adók kiemelt politikai eszközként való alkalmazása jelentős figyelmet kapott, mivel képes hatékonyan kezelni a környezetromlást és ösztönözni a fenntartható gyakorlatokat. Ezenkívül a közegészségügyi kiadások megfelelő finanszírozása fontos tényező lehet az egészségügyi eredmények és a közösség jólétének javításában.²⁸ Németországban, az európai országok többségével szemben, kettős egészségbiztosítási rendszer működik, amely a kötelező és a magán egészségbiztosítást különíti el. A járulékalapú egészségügyi ellátást csak nagyon alacsony munkaerő-kínálati rugalmasság és/vagy nagyon kockázatkerülő háztartások esetén részesítik előnyben.²⁹ A járulékból finanszírozott egészségügy jobb biztosítási tulajdonságokkal bír, de a polgári prémium modell nyújtja a

²⁷ Janne Agerholm, Jutta Pulkki, and Ann E.M. Liljas: The organisation and responsibility for care for older people in Denmark, Finland and Sweden: outline and comparison of care systems. *Scandinavian Journal of Public Health* Volume 52, Issue 2 <https://doi.org/10.1177/14034948221137128> (Letöltés ideje:2024.06.10.)

²⁸ Di Zhang: Eco-friendly revenues for healthcare: assessing the relationship between green taxation, public health expenditures, and life expectancy in China. *Health Economics*. Volume 12 - 2024 |<https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1358730> (Letöltés ideje: 2024.06.10.)

²⁹ H Fehr, M Feldman: Financing universal health care: Premiums or payroll taxes? *European Economic Review*, 2024 – Elsevier <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0014292124000849> (Letöltés ideje: 2024.06.11.)

legnagyobb jóléti előnyt. A kötelező önrészek bevezetése csökkentené a jólétet, és a magánrendszerre való áttérés költségesebb lenne, mint az állami prémiumrendszer. A magánbiztosítás jobb kezelési minőséget és hosszabb várható élettartamot kínál, magas költségei jóléti veszteséget eredményeznek. A teljes körű biztosítás csak az egészségügyi problémák közvetlen pénzbeli költségeit finanszírozza, a háztartások továbbra is közvetetten viselik a betegidő és a rövidebb élettartam költségeit, amelyek egyéni magatartással csökkenthetők.³⁰ Az OECD-országokban a hosszú távú egészségügyi kiadások várhatóan gyorsabban nőnek a GDP-nél, ami nehezíti a kormányok finanszírozását, miközben a polgárok saját zsebből történő kiadásainak gyors növekedését kell korlátozni. A kormányok szerte a világon arra törekszenek, hogy az egészségügyi ellátást megfizethető áron tartsák a növekvő egészségügyi költségek.³¹ Láthatjuk, felmerülnek olyan kritikai szempontok, mint különösen az elosztási mechanizmusok és a hozzájárulások igazságosságának kérdése. Fontos megemlíteni az arányosság kérdését, egyes tagállamok úgy érzik, hogy a hozzájárulások mértéke nem mindig tükrözi gazdasági teljesítőképességüket. Az EU-s források elosztása és felhasználása, előfordul, hogy a támogatások nem a leginkább rászoruló régiókat segítik, vagy a forrásokat nem hatékonyan használják fel. Az uniós járulékok és támogatások rendszere sokszor túlzottan bürokratikus és átláthatatlan, ami időnként az EU tagállamai közötti bizalom csökkenéséhez vezet.

Meg kell említenünk egyes speciális foglalkoztatási formák esetén (pl. munkaerő kölcsönzés, közvetítés) hogyan alakulnak a járulékfizetés szabályai. A fő elv az egy tagállamban történő biztosítás elve³², mely alapján egy személy csak egy tagállam jogszabályai alá tartozhat a társadalombiztosítás szempontjából, még akkor is, ha több tagállamban végez munkát. Az elv alapján a biztosítási kötelezettség általában a munkavégzés helye szerinti tagállamban áll fenn. Munkaerő-kölcsönzés esetén (kölcsönzött munkavállalók) a kölcsönzött munkavállaló esetében a munkavállaló a munkaerő-kölcsönző céggel áll munkaviszonyban, de egy harmadik fél (a kölcsönbe vevő vállalat) számára végez munkát. Ilyen esetben a társadalombiztosítási járulékfizetés tekintetében is a munkavégzés helye szerinti tagállam joga az irányadó. Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatában a C-290/12 Della Rocca ügy³³ középpontjában az állt, hogy a munkaerő-kölcsönzés esetén a járulékfizetési kötelezettségek hogyan oszlanak meg a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő vállalkozás között. Az EUB megállapította, hogy a kölcsönbeadó vállalkozás felelős a munkavállalók társadalombiztosítási járulékainak megfizetéséért, míg a kölcsönvevő vállalkozás köteles biztosítani a munkavállalók megfelelő munkakörülményeit és munkabérét. Ez az ítélet hangsúlyozza, hogy a munkaerő-kölcsönzés során a felek

³⁰ H Fehr, M Feldman: Financing universal health care: Premiums or payroll taxes? *European Economic Review*, 2024 – Elsevier <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0014292124000849> (Letöltés ideje: 2024.06.11.)

³¹ Ang, Zhi Hong – Peh, Ko Hsu – Goh, Xavier Jia Qing: Death, taxes and healthcare spending - examining the relationship between revenues, rates of different tax channels and various forms of healthcare expenditure. *Nanyang Technological University*. 2024. <https://dr.ntu.edu.sg/handle/10356/175534> (Letöltés ideje: 2024.06.11.)

³² 883/2004/EK rendelet 11. cikk

³³ A C-290/12 Della Rocca ügyben hozott ítélet.)

közötti felelősségmegosztás egyértelműen meghatározott, és a járulékfizetési kötelezettségek a kölcsönbeadó vállalkozásra hárulnak.

5. A határon átnyúló egészségügyi ellátások

Az Európai Unióban az egészségügyi ellátások igénybevételére vonatkozó jogszabályok alapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) adja. Két fő uniós jogszabály határozza meg a határon átnyúló ellátásokra vonatkozó kereteket: a 1408/71/EGK rendelet (később felváltotta a 883/2004/EK rendelet): ez a rendelet az uniós polgárok szociális biztonsági rendszereinek koordinálásáról szól, beleértve az egészségbiztosítást is. A rendelet célja, hogy biztosítsa a különböző tagállamokban dolgozó vagy élő polgárok szociális biztonsági jogainak megőrzését. A 2011/24/EU irányelv: ez az irányelv a határon átnyúló egészségügyi ellátásokról szól, és célja, hogy könnyítse a betegek hozzáférését az egészségügyi ellátásokhoz más tagállamokban. Az irányelv kimondja, hogy a betegek jogosultak az EU más tagállamaiban történő egészségügyi ellátás költségeinek megtérítésére, amennyiben az ellátás a beteg saját tagállamában is biztosított lenne.

A határon átnyúló ellátások nyújtása és az azokhoz kapcsolódó járulékfizetések kérdése összetett és több tényezőtől függ. Ebben a kontextusban az ellátások általában az egészségügyi szolgáltatásokat, a nyugdíjakat, illetve egyéb szociális juttatásokat jelentik, amelyeket egy személy egy másik országban kaphat meg, mint ahol dolgozik vagy lakik.

Nyugdíjak tekintetében az uniós szabályozás szerint az egyes tagállamokban szerzett szolgálati időt össze kell számítani a nyugdíjra való jogosultság megállapításánál. Ez azt jelenti, hogy ha valaki több EU-tagállamban dolgozott, akkor az ott szerzett szolgálati időket összeadják a nyugdíj kiszámításakor.³⁴ Járulékfizetések esetén a határon átnyúló munkavállalók járulékfizetéseit az európai szociális biztonsági koordinációs szabályok határozzák meg. Ezek a szabályok biztosítják, hogy a munkavállalók ne fizessenek kettős járulékot, és hogy a szociális biztonsági jogok áthelyezhetők legyenek egyik országból a másikba. Az általános szabály szerint a munkavállaló abban az országban fizet járulékot, ahol dolgozik. Kivételt képeznek például a kiküldött munkavállalók, akik egy korlátozott időtartamra külföldön dolgoznak, de továbbra is az eredeti munkavégzés helye szerinti ország szociális biztonsági rendszerébe tartoznak. A tagállamok között biztosítani kell az egyenlő bánásmódot, a rendelet eltérő rendelkezései hiányában az e rendelet hatálya alá tartozó személyeket bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan jogok illetik meg, és ugyanolyan kötelezettségek terhelik, mint az adott tagállam állampolgárait. Az antidiszkriminációs rendelkezés értelmében, ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a szociális biztonsági ellátások és egyéb jövedelmek kézhezvétele meghatározott jogkövetkezményekkel jár, az ilyen jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit ugyancsak alkalmazni kell az olyan egyenértékű ellátások kézhezvételére, amelyeket egy másik tagállam jogszabályai alapján szereznek, illetve

³⁴ 883/2004/EK rendelet 52. cikk

egy másik tagállamban szerzett jövedelemre, illetve ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a jogkövetkezmények meghatározott tényállás vagy események bekövetkezésének tulajdoníthatók, az említett tagállamnak a hasonló tényállások vagy események bármely tagállamban történő bekövetkezését oly módon kell figyelembe vennie, mintha azok a saját területén következtek volna be.³⁵

A határon átnyúló ellátások nyújtása és az ezekhez kapcsolódó járulékfizetések kérdése az Európai Unióban jól szabályozott, de gyakran bonyolult. A cél az, hogy megkönnyítsék a munkavállalók és nyugdíjasok mobilitását, miközben biztosítják számukra a megfelelő ellátásokat és védelmet. Az uniós szabályok biztosítják, hogy a munkavállalók és nyugdíjasok ne veszítsék el szociális biztonsági jogjaikat, amikor egy másik tagállamba költöznek vagy ott dolgoznak. A koordinációs rendeletek megkülönböztetnek betegségi, anyasági és apasági pénzbeli ellátásokat, valamint természetbeni egészségügyi szolgáltatásokat. Egészségügyi ellátások esetén az uniós polgároknak joguk van más tagállam területén egészségügyi ellátást igénybe venni a járulékfizetés helye szerinti ország társadalombiztosításának terhére. Fontos kiemelni, hogy az Európai Unió koordinációs szabályozása az egészségügyi ellátások egységes színvonalának garantálására nem alkalmas, hiszen a gyakorlatban nem létezik „európai szintű” ellátás; az egészségügyi szolgáltatások színvonalát mindig az adott ország teherbíró képessége fogja meghatározni.³⁶ Az illetékes tagállamtól eltérő tagállamban fennálló lakóhely esetén az a biztosított személy vagy családtagjai, aki az illetékes tagállamon (ahol biztosított) kívüli tagállamban rendelkeznek lakóhellyel, a lakóhely szerinti tagállamban részesülnek természetbeni ellátásban, amelyet az illetékes intézmény nevében a lakóhely szerinti tagállam intézménye nyújt az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően, mintha a személy ott lenne biztosított. A gyakorlatban a migráns személy az egészségügyi szolgáltatást annak az intézménynek a költségén veszi igénybe, ahol lakik vagy tartózkodik, de ez az intézmény a felmerülő költséget visszatérheli azon tagállam illetékes egészségbiztosítási szervére, amely tagállamban az igénylő jogosultsággal rendelkezik. Amíg a jogosultság meglétének kérdését a biztosítás tagállamának jogszabályai határozzák meg, addig a szolgáltatások körét a lakóhely tagállamának jogszabályai. Tartózkodás az illetékes tagállamban, ha a lakóhely egy másik tagállamban található: a biztosított személy és családtagjai a természetbeni ellátásokra az illetékes tagállamban való tartózkodásuk alatt is jogosultak. A természetbeni ellátásokat az illetékes intézmény nyújtja saját költségén, az általa alkalmazott jogszabályok rendelkezéseinek megfelelően, mintha az érintett személyek annak a tagállamnak a területén rendelkeznének lakóhellyel. Pénzbeli ellátások esetén az illetékes tagállamtól eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező vagy tartózkodó biztosított személy és családtagjai pénzbeli ellátásokra jogosultak, amelyeket az illetékes intézmény nyújt az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően. Az illetékes intézmény és a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti intézmény megállapodása alapján azonban az ilyen ellátásokat nyújthatja a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti intézmény az illetékes intézmény

³⁵ 883/2004/EK rendelet 5. cikk a) - b) pontok

³⁶ Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta Humana*, 2021/3. 145 o. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6

költségére, az illetékes tagállam jogszabályainak megfelelően. A számítások módja: azon tagállam illetékes intézménye, amely tagállam jogszabályai előírják, hogy a pénzbeli ellátásokat az átlagjövedelem vagy az átlagos járulékalap alapján kell kiszámítani, az átlagos jövedelmet vagy átlagos járulékalapot kizárólag az említett jogszabályok szerint szerzett időszakban igazoltan kifizetett jövedelem vagy alkalmazott járulékalapok alapján határozza meg. Azon tagállam illetékes intézménye, amely tagállam jogszabályai előírják, hogy a pénzbeli ellátásokat a szokásos jövedelem alapján kell kiszámítani, kizárólag a szokásos jövedelmet, vagy adott esetben az említett jogszabályok szerint szerzett időszaknak megfelelő szokásos jövedelem átlagát veszi figyelembe.

Az a biztosított személy, akinek a nyugdíj igénylésekor vagy annak elbírálása során megszűnik a legutóbb illetékes tagállam jogszabályai szerinti természetbeni ellátásokra való jogosultsága, változatlanul jogosult marad a természetbeni ellátásokra a lakóhelye szerinti tagállam jogszabályai alapján, feltéve, hogy a nyugdíjigénylő megfelel a nyugdíj igénylése szerinti tagállam jogszabályai szerinti biztosítási feltételeknek. A lakóhely szerinti tagállamban a természetbeni ellátásokhoz való jogosultság a nyugdíjigénylő családtagjaira is vonatkozik.

Az a személy, akit munkahelyi baleset ér, vagy foglalkozási megbetegedésben szenved, és aki az illetékes tagállamtól eltérő tagállamban rendelkezik lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel, jogosult a munkahelyi baleseteket és foglalkozási megbetegedéseket fedező rendszer különleges természetbeni ellátásaira, amelyeket az illetékes intézmény nevében a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti intézmény az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően nyújt, mintha a személy az említett jogszabályok szerint lenne biztosított. Rokkantsági ellátások esetén az „A típusú jogszabályok” azok a jogszabályok, amelyek értelmében a rokkantsági ellátás összege a biztosítási vagy tartózkodási idők tartamától független, a „B típusú jogszabályok” az összes többi jogszabály, azaz a rokkantsági nyugdíj összegét a biztosítási idő tartama határozza meg; a jogosultság független attól, hogy a biztosítási jogviszony a megrokkánás időpontjában fennáll-e vagy sem (a „B” típusú országokban tehát arányosítani kell). Öregségi nyugdíjak esetén az összes illetékes intézmény megállapítja az ellátásra való jogosultságot azoknak a tagállamoknak valamennyi jogszabálya szerint, amelyek hatálya alá az érintett személy az ellátás megállapításra vonatkozó kérelem benyújtásakor tartozott, kivéve, ha az érintett személy kifejezetten kéri az öregségi ellátásokhoz való egy vagy több tagállam jogszabályai szerinti jogosultság megállapításának elhalasztását. Ha az igénylő az adott tagállam belső szabályai szerint rendelkezik önálló jogosultsággal, akkor úgynevezett kettős megállapítás szerint kell az ellátást kiszámítani. Egyszer ki kell számítani a nemzeti szabályok szerint járó ellátást az adott tagállamban szerzett szolgálati idő és átlagkereset alapján (önálló nemzeti nyugdíj), másodsor pedig ki kell számítani az arányos nyugdíjrészt (arányos vagy pro rata nyugdíj)³⁷ majd az így kiszámított két ellátás közül a kedvezőbb, azaz a nagyobb összegű ellátást fogják

³⁷ Marosi Judit, Molnár D. László: Öregségi nyugdíjasok halandósága 2015-ben, Statisztikai Szemle, 96. évfolyam 1. szám, DOI: 10.20311/stat2018.01.hu0005 pro rata nyugdíjasok, akik az Európai Unió előírásai, továbbá a szociális biztonsági egyezmények alapján nem egész nyugdíjat, hanem nyugdíjrészt kapnak a magyar nyugdíjrendszerből

megállapítani és folyósítani. Ha valaki nem rendelkezik önálló nemzeti nyugellátásra való jogosultsággal (önálló nemzeti nyugdíj), akkor számára csak az arányos nyugdíj kiszámítására kerülhet sor. Minden tagállamtól külön-külön, az adott tagállamban érvényes szabályok szerint folyósítják az egyénnek járó ellátást.

Munkanélküli ellátások esetén az ellátások exportálhatóságának elve azzal a megszorítással érvényesül, hogy munkanélküli ellátást más tagállam területére legfeljebb három (plusz három) hónapig lehet folyósítani. Ugyancsak speciális koordinációs szabályok vonatkoznak azokra az igénylőkre, akik a munkanélkülivé válás előtt – az ellátás előfeltételét jelentő munkavégzés utolsó időszakában – az igényérvényesítés szerinti (illetékes) tagállamon kívül, más tagállamban laktak, különösen határ menti munkavállalóként. A hatályos koordinációs szabályok értelmében – általában – az a tagállam fogja a munkanélküli ellátást folyósítani, ahol az igénylő utolsó munkavégzése történt. Kivételt képez e szabály alól, ha az igénylő az egyik tagállamban lakik, de egy másikban dolgozik. Ez utóbbi esetben a lakóhely szerinti tagállam fogja az ellátást folyósítani.³⁸ Családi ellátásnak minősül minden olyan ellátás, amelyet a gyermeknevelésre való tekintettel kiadott fizetés nélküli szabadság időtartamára folyósítanak.³⁹

A biztosítottak főszabályként azon tagállam joga szerint szereznek jogot az ellátásokra, amely tagállamban a munkát végzik (*lex loci laboris*).⁴⁰

Természetesen a jogosultság megállapításánál figyelembe kell venni az adott tagállamban irányadó nemzeti jogszabályokat, kivéve az állandó lakóhely vagy tartózkodási hely követelményét. Ez azt jelenti, hogy a magyar szabályozás szerint a magyarországi lakóhely vagy állampolgárság igazolása nem alkalmazható, de más szabályok – így a korhatár, a gyermekek száma, az iskolába járás, a hátrányos helyzet, a szülő családi helyzete (családban élő vagy egyedülálló) – alkalmazhatók a Magyarországon történő igényérvényesítésnél.

6. Összegzés

A tanulmány bemutatta és elemezte az európai adójogi harmonizáció legfontosabb lépéseit, és az egészségbiztosítás jogharmonizációját és a határon átnyúló ellátások kérdését, mely fontos szerepet játszik az Európai Unió szociális politikájában. Kiemelten fontos kérdés a határon átnyúló ellátásokhoz kapcsolódó adó- és járulékfizetési kötelezettségek összehangolása, hiszen ezek eltérése jelentős adminisztratív terheket, jogvitákat és kettős adóztatási problémákat eredményezhet. Az egészségbiztosítás jogharmonizációja az EU-ban folyamatosan fejlődik és

³⁸ 883/2004/EK rendelet 62. cikk

³⁹ Hajdú József, Berki Gabriella, Ács Vera és Janiné Lados Dóra: Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga, Készült a TÁMOP 4.2.1/D-14/1/KONV, A társadalmi innováció, valamint a társadalom- és gazdaságtudományi kutatási hálózatok együttműködésének erősítése c. kutatás keretében, Szeged, 2015, 112.

⁴⁰ Hajdú József, Berki Gabriella, Ács Vera és Janiné Lados Dóra: Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga, Készült a TÁMOP 4.2.1/D-14/1/KONV, A társadalmi innováció, valamint a társadalom- és gazdaságtudományi kutatási hálózatok együttműködésének erősítése c. kutatás keretében, Szeged, 2015, 113.

alkalmazkodik az új kihívásokhoz. Az innovációk és a digitalizáció terjedése várhatóan tovább javítja az egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségét és minőségét. Az uniós intézmények és a tagállamok közötti szorosabb együttműködés kulcsfontosságú a harmonizáció sikeréhez.

A jogharmonizáció kihívásai a nemzeti különbségek tekintetében az egyes tagállamok egészségbiztosítási rendszerei és politikái jelentősen eltérhetnek egymástól, ami nehezítheti a teljes harmonizációt. Költségek tekintetében a jogharmonizáció és az új szabályok bevezetése költséges lehet, mind a kormányok, mind az egészségügyi szolgáltatók számára.

Előnyt jelent a jogharmonizáció tekintetében egységesebb szabályozás, ami megkönnyíti az uniós polgárok számára az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. Minőség és biztonság javítása, az EU szintű szabványok és irányelvek javíthatják az egészségügyi ellátás minőségét és biztonságát.

Az egészségbiztosítás jogharmonizációja tehát kulcsfontosságú az EU szociális és egészségügyi politikájában, amely a tagállamok polgárainak jobb egészségügyi ellátást és nagyobb mobilitást biztosít. A határon átnyúló ellátások nyújtása és az ezekhez kapcsolódó járulékfizetések kérdése az Európai Unióban jól szabályozott, de gyakran bonyolult. A cél az, hogy megkönnyítsék a munkavállalók és nyugdíjasok mobilitását, miközben biztosítják számukra a megfelelő ellátásokat és védelmet. Az uniós szabályozás szerint a munkavállalók szabad mozgása során az egészségbiztosítási járulékokat az a tagállam szedi be, ahol a munkavállaló ténylegesen dolgozik. Az arányosság elve biztosítja, hogy a járulékok és az ellátások összhangban legyenek a tényleges munkavégzéssel. Az uniós szabályok biztosítják, hogy a munkavállalók és nyugdíjasok ne veszítsék el szociális biztonsági jogait, amikor egy másik tagállamba költöznek vagy ott dolgoznak. Láthatjuk, hogy az Európai Unió Bíróságának (EUB) ítéletei alapvető szerepet játszanak az egészségbiztosítás és a határon átnyúló egészségügyi ellátások szabályozásában. Az EUB gyakran hoz olyan döntéseket, amelyek az egyes tagállamok egészségügyi rendszereit és azok összehangolását érintik a közösségi joggal. A Bíróság mindig arra törekszik, hogy biztosítsa az EU jogrendje és a tagállamok nemzeti jogrendszere közötti összhangot, így az állampolgárok biztosítva legyenek a szükséges egészségügyi ellátás igénybevételéhez mind az EU területén belül.

Problémaként felmerül, hogy a tényleges szabályok megnehezítik az adóalany helyzetét, a szabályokat egyszerűsíteni és érthetőbbé kellene tenni, ezáltal a fennmaradó különbségek, adózási és járulékfizetési kihívások továbbra is megoldásra várnak, különösen a digitális gazdaság fejlődésének tükrében.

Irodalomjegyzék

- Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve Európai Adójogi konfliktusok és kezelésének módjai*, Sectio Juridica et Politica, Miskolc, TomusXXV/1. (2007), pp. 268.
- Tóth Lilla Júlia: *XXI. századi társasági jog kihívásai: Az Európai Unió társasági jogi koncepciójának legújabb fejleményei*, 2019/3. [https://antk.uni-nke-](https://antk.uni-nke.hu/document/akk-copy-uni-nke-)

- hu/Opuscula_Iuv%20T%C3%B3th%20Lilla%20J%C3%BAlia.pdf
(Letöltve:2024.05.24.)
- Erdős Éva: *Az európai adóharmonizáció mint a káros adóverseny elleni fellépés eszköze*, Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXX/1. (2012) pp. 260..
  - Erdős Gabriella–Óry Tamás–Váradai Adrienn: *Az Európai Unió adójoga*. Budapest: 2021, Wolters Kluwer Kft. DOI:10.55413/9789635940103
https://mersz.hu/dokumentum/nov1025__235/#nov1025_233_p5(Letöltés ideje: 2024. 05.25.)
  - Erdős Éva, Kovács Kitti: *Az adóoptimalizálás egyik eszköze: az offshore jelenség térnyerése és gyakorlati nehézségei* (GJ, 2010/1., 17-21. o.)
<https://szakcikkadatbazis.hu/doc/2101434> (Letöltés ideje: 2024.05.26.)
  - Erdős Éva: *Nemzetközi adójogi alapok* Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica, XI (1995), Miskolc, 43-57. o
  - Erdős Éva: A digitális gazdaság adóztatásának trendjei [1] (IAS, 2020/4., 7-18. o.)
  - Óry Tamás szerk.: *Az Európai Unió adójoga, Magyarország az Európai Unióban*, 2003. 349 o.
  - Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve Európai Adójogi konfliktusok és kezelésének módjai, Sectio Juridica et Politica*, Miskolc, TomusXXV/1. (2007), pp. 272.
  - Deák Dániel: *Adóverseny a kibővített európai Unióban, Gazdaság és Jog*, 1/2005 17-22. o
  - Békés Balázs–Halász Zsolt–Szabó Ildikó–Varga Erzsébet: *A jövedelem- és vagyoni típusú adók*. Budapest, 2022, Wolters Kluwer Hungary Kft.
https://mersz.hu/dokumentum/NOV1032__181/#NOV1032_179_p1 (Letöltés ideje:2024. 06.08.) DOI: 10.55413/9789635940325
  - Erdős Éva: *Az adójogi harmonizáció folyamata és eszközei az Európai Unióban*. In Ünnepi Tanulmányok Prof. Dr. Kalas Tibor egyetemi tanár oktatói munkásságának tiszteletére. Z-Press Kiadó, Miskolc, 2008, 105–125. o.
  - Galántainé Máté Zsuzsanna: *Az adójog-harmonizáció fő jellemzői az Európai Unióban, Külgazdaság*, XLVII. évf., 2003. június, https://kulgzadasag.eu/api/uploads/05_galantaine_mate_zsuzsanna_1f90a26dd8.pdf (Letöltés ideje:2024.06.09.)
  - Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve európai adójogi konfliktusok és kezelésének módjai*. Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica Tomus XXV/1. Miskolc University Press, Miskolc, 2007, 267–289. o.
  - Erdős Éva: *Új tendenciák az egyenes adók harmonizációjában*; Miskolci Jogtudományi Műhely 3., Magyarország az Európai Unió csatlakozás küszöbén (a 2003. május 28-i tudományos ülés anyaga), szerk.: Róth Erika, Bíbor Kiadó, Miskolc, 2003. 82. o.
  - Erdős Éva: *Új tendenciák az egyenes adók harmonizációjában*. In Róth Erika (szerk.): Miskolci Jogtudományi Műhely 3., Magyarország az Európai Unió csatlakozás küszöbén (a 2003. május 28-i tudományos ülés anyaga), Bíbor Kiadó, Miskolc, 2003, 69–88. o.

-
- Erdős Éva: *Nemzetközi, illetve európai adójogi konfliktusok és kezelésének módjai*. Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica Tomus XXV/1. Miskolc University Press, Miskolc, 2007, 270. o.
  - Gellérmé Lukács Éva – Gyeney Laura: Élesedő kontúrok – gyakorlati kihívások a határon átnyúló egészségügyi ellátás területén, Pázmány Law Working Papers 2014/15
  - Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta Humana* • 2021/3. 141–154. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6
  - Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta Humana* 2021/3. 143 o. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6
  - Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta Humana* 2021/3. 145 o. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6
  - Janne Agerholm, Jutta Pulkki, and Ann E.M. Liljas: The organisation and responsibility for care for older people in Denmark, Finland and Sweden: outline and comparison of care systems. *Scandinavian Journal of Public Health* Volume 52, Issue 2 <https://doi.org/10.1177/14034948221137128> (Letöltés ideje:2024.06.10.)
  - Di Zhang: Eco-friendly revenues for healthcare: assessing the relationship between green taxation, public health expenditures, and life expectancy in China. *Health Economics*. Volume 12 - 2024 |<https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1358730> (Letöltés ideje: 2024.06.10.)
  - H Fehr, M Feldman: Financing universal health care: Premiums or payroll taxes? *European Economic Review*, 2024 – Elsevier <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0014292124000849> (Letöltés ideje: 2024.06.11.)
  - Ang, Zhi Hong – Peh, Ko Hsu – Goh, Xavier Jia Qing: Death, taxes and healthcare spending - examining the relationship between revenues, rates of different tax channels and various forms of healthcare expenditure. Nanyang Technological University. 2024. <https://dr.ntu.edu.sg/handle/10356/175534> (Letöltés ideje: 2024.06.11.)
  - Kristó Katalin – Borbás Szilvia: Külföldi egészségügyi ellátások az európai uniós és a magyar szabályok tükrében, *Acta HUmana* , 2021/3. 145 o. DOI: 10.32566/ah.2021.3.6
  - Marosi Judit, Molnár D. László: Öregségi nyugdíjasok halandósága 2015-ben, *Statisztikai Szemle*, 96. évfolyam 1. szám, DOI: 10.20311/stat2018.01.hu0005
  - Hajdú József, Berkí Gabriella, Ács Vera és Janiné Lados Dóra: Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga, Készült a TÁMOP 4.2.1/D-14/1/KONV, A társadalmi innováció, valamint a társadalom- és gazdaságtudományi kutatási hálózatok együttműködésének erősítése c. kutatás keretében, Szeged, 2015, 112.
-
-